

УДК 65.014

JEL classification: D04, D23, D29, L23, M11, M21

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.247175>**Титикало В. С.**

кандидат економічних наук, доцент,

проректор з економічних питань

ORCID ID: 0000-0001-9461-5521

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТРУКТУРНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACH TO THE FORMATION AND IMPROVEMENT OF ECONOMIC POTENTIAL OF ENTERPRISES UNDER CONDITIONS OF STRUCTURAL AND ORGANIZATIONAL TRANSFORMATIONS

Процеси господарювання у кожному підприємстві пов'язані із безперервними структурно-організаційними трансформаціями та адаптаціями до них. Економічний потенціал підприємства потребує постійного моніторингу його стану та резервів. Метою наукового дослідження є розробка теоретико-методичного підходу до формування, оцінювання та удосконалення економічного потенціалу підприємств в умовах структурно-організаційних трансформацій. Теоретичною базою проведення дослідження є наукові результати провідних вчених. Методологічною основою є використання відповідних методів та інструментів щодо оцінювання економічного потенціалу підприємств: експертних методів для визначення основних тенденцій економічного потенціалу; головних компонент в кореляційно-регресійному аналізі для формування інтегрального показника економічного потенціалу в умовах структурно-організаційних трансформацій. У статті запропоновано використати теоретико-методичний підхід, який дозволяє оперувати значним масивом різних за обсягами даних та визначити структурно-організаційні взаємозв'язки між показниками, які визначають локальні складові економічного потенціалу та його забезпечення. Передбачена комплексна діагностика по визначених складових економічного потенціалу підприємства: реструктуризаційно-модернізаційна, ринково-відтворювальна, компетентнісно-функціональна та інноваційно-інтелектуальна, кожен з яких аналізується в трьох аспектах, а саме, ресурси, можливості і компетенції. На базі оцінок окремих складових економічного потенціалу підприємства формується його інтегральний показник з використанням методу головних компонент та кореляційно-регресійного аналізу. Застосування викладених методичних розробок на практиці дозволяє: сформувати розуміння поточного стану і тенденцій у розвитку підприємства; виділити проблеми, що стоять перед підприємством; сформувати управлінські рішення для забезпечення належного рівня економічного потенціалу підприємства; порівнювати підприємства між собою. Аналіз економічного потенціалу підприємства дозволяє отримати як комплексну оцінку, так і приватні оцінки складових економічного потенціалу підприємства. На підставі даного дослідження аналітик може виявити проблеми підприємства та запропонувати шляхи їх вирішення.

Ключові слова: економічний потенціал, структурно-організаційні трансформації, адаптаційно-гармонізовані трансформації, реструктуризаційно-модернізаційний економічний потенціал, ринково-відтворювальний економічний потенціал, компетентнісно-функціональний економічний потенціал, інноваційно-інтелектуальний економічний потенціал.

The business processes in every enterprise are associated with continuous structural and organizational transformations and adaptations to them. The economic potential of an enterprise requires constant monitoring of its condition and reserves. The aim of the research is to develop a theoretical and methodological approach to the formation, assessment and improvement of the economic potential of enterprises under conditions of structural-organizational transformations. The theoretical basis of the study is the scientific results of scientists. The methodological basis is the use of appropriate methods and tools for assessing the economic potential of enterprises: expert methods to identify the main trends in economic potential; principal components in correlation and regression analysis to form an integral indicator of economic potential in conditions of structural-organizational transformations. The article proposes a theoretical and methodological approach that allows us to operate with a significant array of different volumes of data and determine the structural-organizational relationships between the indicators that determine the local components of economic potential and its provision. Comprehensive diagnostics by certain components of economic potential of an enterprise is envisaged: restructuring-modernization, market-reproduction, competence-functional, and innovation-intellectual. Each component is analysed in three aspects: resources, capabilities and competences. Based on the assessments of individual components of economic potential of an enterprise, its integral indicator is formed using the method of principal components and correlation and regression analysis. The use of methodological developments in practice allows to form an understanding of the current state and trends in the development of the enterprise; to highlight the problems facing the enterprise; to form management decisions to ensure an appropriate level of economic potential of the enterprise; to compare enterprises with each other. The analysis of economic potential of an enterprise provides a comprehensive assessment of economic potential and partial assessments of the components of economic potential of an enterprise. Based on the results of this study, the analyst can identify problems of the enterprise and suggest areas for their correction.

Keywords: economic potential, structural and organizational transformations, adaptive-harmonized transformations, restructuring-modernization economic potential, market-reproductive economic potential, competence-functional economic potential, innovation-intellectual economic potential.

Вступ. Трансформаційні зміни в економічному середовищі функціонування підприємств машинобудування у контексті виявлення тенденцій формування просторових імперативів розвитку та з огляду на виявлені взаємозв'язки забезпечення економічного потенціалу та інтересів потребують формування адекватного теоретико-методичного обґрунтування пріоритетів та інструментів використання економічного потенціалу підприємств. Процеси господарювання у кожному підприємстві пов'язані із процесами безперервних структурних трансформацій та адаптацій до них. Підприємства можуть функціонувати та реалізовувати поставлені перед ним стратегічні цілі тільки в тому випадку, якщо його структурно-організаційні трансформації забезпечують відповідний рівень економічного потенціалу та адаптовані змінам та вимогам існуючого економічного середовища. Вимоги до структурно-організаційних перетворень надходять як з середини підприємства у вигляді потреб у ресурсах, забезпеченні економічних інтересів, необхідності модернізаційних перетворень та очікувань щодо зростання вартості підприємства, так і ззовні у вигляді зростаючих процесів цифровізації, конкуренції, технологічних інновацій, нового законодавства, тиску соціальних факторів. Завдяки наявному економічному потенціалу підприємства здатні проводити системно-інтегровані перетворення як при критичному фінансовому стані, так і з метою профілактики негативного впливу кризових процесів і проведення змін в превентивному порядку для забезпечення адаптаційно-гармонізованих зрушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти оцінювання та аналізу економічного потенціалу підприємств у своїх працях досліджували: С. Арф'єв [1], О. Гончар [2], А. Ковальчук [3], О. Смелянов [4], О. Арф'єва [5], О. Маслак [6], С. Кобець [7], В. Козик, Л. Лесик [8], Т. Шабатура [9], А. Квілінський [10], С. Пілецька, Є. Ткаченко [11], В. Прохорова, В. Чобіток [12]. Водночас, у зв'язку із постійним характером змін у середовищі функціонування підприємств концептуальні основи оцінювання економічного потенціалу потребують оновлення та доповнень.

Постановка завдання. Метою дослідження є запропонувати теоретико-методичний підхід до формування, оцінювання та удосконалення економічного потенціалу підприємств в умовах структурно-організаційних трансформацій.

Методологія. Теоретичною базою проведення дослідження є наукові результати провідних вчених. Методологічною основою є використання відповідних методів та інструментів щодо оцінювання економічного потенціалу підприємств: експертних методів для визначення основних тенденцій економічного потенціалу; головних компонент в кореляційно-регресійному аналізі для формування інтегрального показника економічного потенціалу в умовах структурно-організаційних трансформацій.

Результати дослідження. З огляду на те, що процес функціонування кожного підприємства пов'язаний з процесом безперервних трансформацій з метою забезпечення відповідного рівня економічного потенціалу підприємства, управління ним розглядається як закономірні, доцільні, еволюційні, позитивно керовані структурно-організаційні перетворення безпосередньо

підприємства і керуючої системи, що призводить до досягнення якісно нових результатів в певний, заздалегідь зазначений час. Системно-інтегровані трансформації вимагають постійної оцінки дій по співвідношенню результатів управління з зазначеними завданнями, що стоять перед ним, а також з можливостями, якими володіє підприємство в цілому та існуюча в ній система управління.

Визначені складові економічного потенціалу та їх структурні елементи (реструктуризаційно-модернізаційна, ринково-відтворювальна, компетентісно-функціональна та інноваційно-інтелектуальна складові економічного потенціалу підприємств) формують основні напрями обґрунтування пріоритетів структурно-організаційних трансформацій та пошуку відповідних методичних підходів до їх оцінювання на промислових підприємствах [1]. Запропонований методичний підхід, дозволяє оперувати значним масивом різних за обсягами даних та визначати структурно-організаційні взаємозв'язки між показниками, що обумовлюють локальні складові економічного потенціалу та його забезпечення. В основі даного підходу лежить метод головних компонент, застосування якого забезпечує скорочення кількості змінних, проведення їх класифікації та ідентифікації компонент залежно від множини і величини коефіцієнтів кореляції між цими компонентами та вихідними ознаками саме за напрямками адаптивно-гармонізаційних трансформацій, які впливають на економічний потенціал.

Обґрунтування концептуального підходу до оцінювання економічного потенціалу промислових підприємств має базуватися на принципах, які є основою трансформаційних перетворень будь-яких структур. Основними з них є: точність оцінювання, визначеність оцінювання, простота оцінювання, інформативність оцінювання, цільова орієнтація оцінювання, системність оцінювання, доступність і достовірність вхідної інформації, здійснення оцінювання в часі [2]. На основі принципів нами сформовано алгоритм проведення оцінки економічного потенціалу в системі структурно-організаційних трансформацій підприємств, який має певні етапи (рис. 1), що забезпечує здійснення обґрунтованих змін з метою підвищення економічного потенціалу підприємства.

Постановка мети діагностики економічного потенціалу підприємства здійснюється на першому етапі концептуального підходу щодо його оцінки в процесі структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій. Метою запропонованого підходу слід позначити діагностування та аналіз економічного потенціалу підприємства як необхідної умови обґрунтування структурно-організаційних трансформацій.

Другий етап характеризується формуванням бази даних про діяльність підприємств, тобто необхідно сформулювати інформаційне забезпечення для подальшого діагностування, що носить підготовчий характер, в результаті якого має місце визначення необхідної інформації та вихідних даних, які використовуються для діагностики та аналізу економічного потенціалу.

За базову основу при розробці системи показників, що використовуються для діагностики економічного потенціалу машинобудівних підприємств та їх здатності до структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій використовується

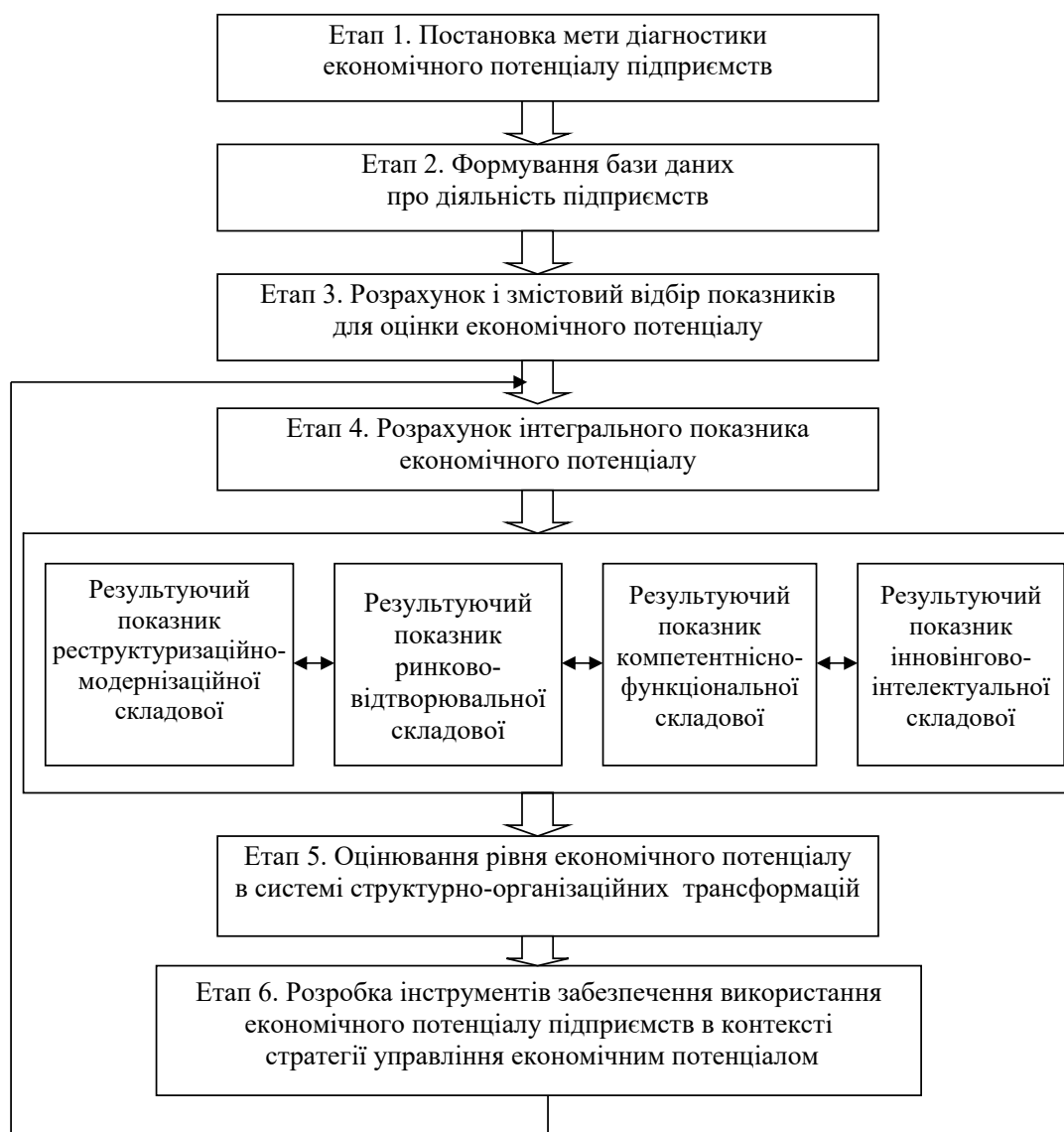

Рисунок 1 – Алгоритм теоретико-методичного підходу щодо формування та оцінки економічного потенціалу підприємств в процесі структурно-організаційних трансформацій

галузева та міжнародна звітність, яка є у відкритому доступі, враховуються нормативні документи, дані державної статистики, внутрішня звітність підприємств та стандарти, якими вони керуються. В якості кінцевого результату етапу формування бази даних є актуалізація аналітичної інформації.

На третьому етапі здійснюється розрахунок і змістовий відбір показників економічного потенціалу, які визначають здатність до структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій підприємств. При цьому необхідно враховувати чинники, що визначають вибір показників-індикаторів оцінювання діяльності підприємства, у тому числі й його економічного потенціалу, до яких можемо віднести: розмір підприємства та його організаційна структура, мета та цілі підприємства, вид діяльності та спеціалізація, джерела фінансування діяльності, кадрове забезпечення, мотивація [3; 4] та інші. На даному етапі формується система індикаторів економічного потенціалу, використання яких дає можливість виявити особливості функціонування машинобудівних підприємств, проводиться попе-

редня обробка вихідних даних з метою оцінки однорідності і відсіву аномальних спостережень. Система індикаторів включає групи показників, які були визначені у межах виділення складових економічного потенціалу (рис. 2): реструктуризаційно-модернізаційні, ринково-відтворювальні, компетентнісно-функціональні, інноваційно-інтелектуальні. Оцінка значимості системи індикаторів проводиться з використанням експертних методів по трьом параметрам: інформаційна прозорість, рівень впливу на ефективність функціонування підприємств і ступінь впливу на економічний потенціал. До прикладу, індикаторами компетентнісно-функціональної складової економічного потенціалу підприємств є досить значна кількість показників діяльності підприємств, серед яких чисті фінансові результати, рентабельність, оборотність капіталу, оборотність активів, запасів, продуктивність праці, трансформації кадрів, показники соціального забезпечення, середньооблікова кількість працюючих, фонд оплати праці, витрати на соціальне забезпечення, оборотність обігових коштів, оборотність власного капіталу та інші. Проте, керуючись вищезаз-

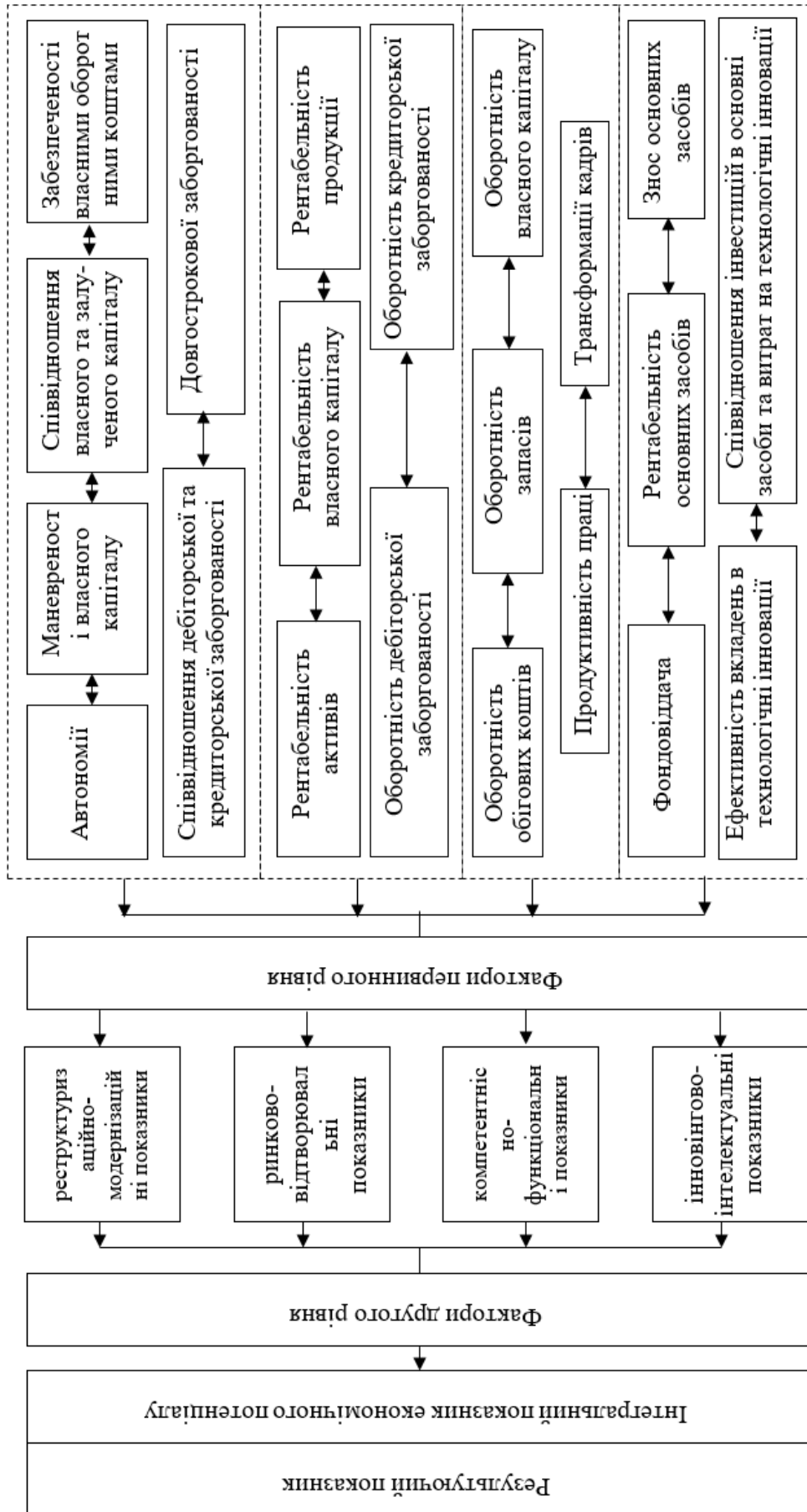

Рисунок 2 – Модель кореляційної залежності інтегрального показника економічного потенціалу від показників реструктуризаційно-модерізаційної, ринково-відтворювальної, компетентісно-функціональної та інноваційно-інтелектуальної складових економічного потенціалу машинобудівних підприємств в умовах структурно-організаційних трансформацій

наченими параметрами значимості системи індикаторів вважаємо, що в межах компетентісно-функціональної складової економічного потенціалу доцільно оцінювати саме показники групи ділової активності оскільки вони характеризують наявний та майбутній потенціал розвитку функціонального наповнення підприємства та персоналу та показники, які характеризують персонал.

Оцінка ступеня впливу факторів на економічний потенціал проводиться на основі ранжирування кількісних і якісних показників. Кількісна оцінка проводиться на базі статистичних даних, що характеризують внутрішні умови його функціонування з використанням відносних показників [5]. Якісна оцінка є думкою експертів, яка характеризує стан конкурентного змінно-адаптивного середовища, рівень ресурсно-забезпечуючого стану, загальну мотивацію бізнесу на основі задоволення економічних інтересів та рівень безпеки. В результаті проведення розрахунків формується багатовимірною системою індикаторів, яка характеризує усі складові економічного потенціалу машинобудівних підприємств. Наявність великої кількості факторів знижує адекватність оцінки, ускладнює інтерпретацію результатів [5]. Об'єктивна оцінка економічного потенціалу в цілому по даній безлічі локальних факторів складна, тому доцільно здійснити угруповання факторів на основі методу головних компонент, що дозволяє провести стиснення аналізованого факторного простору, виключити слабку інформативність ряду показників і підвищити релевантність оцінки ефективності.

Розрахунок інтегрального показника економічного потенціалу в умовах структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій з використанням методу головних компонент в кореляційно-регресійному аналізі є наступним четвертим етапом. Заважимо, що макро- та мікросередовище функціонування промислових підприємств та структурно-модернізаційні трансформації зумовлюють процеси класифікації промислових підприємств, особливо, якщо враховувати необхідність діагностування їх потенціалу [6]. Саме тому, обираючи об'єкти досліджень для проведення оцінки обґрунтування пріоритетів та інструментів забезпечення використання економічного потенціалу підприємств пропонуємо використовувати сегментацію обраних підприємств відповідно до сформованих кластерів.

Методом головних компонент з обраної групи розраховуються загальні складові (головні компоненти), які будуть корелювати з усіма коефіцієнтами [7], що характеризують взаємозв'язок між факторними ознаками і компонентною (1) Даний метод має певні переваги: можливість значного збільшення числа елементарних ознак, які приймають участь в аналізі, за умови введення в регресію невеликої кількості тільки значущих головних показників; ортогональність головних компонент запобігає появи ефекту мультиколінійності. Це дозволить зменшити розмірність даних, використовувати необмежену кількість факторів, які впливають на економічний потенціал підприємства, згрупувати найбільш важливі фактори та оцінити їх надійність, побудувати рівняння регресії за допомогою якого здійснюється прогноз траєкторії економічного потенціалу, визначити межі економічного потенціалу підприємства.

$$f_1 = 1/\lambda_1(a_{11} \cdot x_1 + a_{21} \cdot x_2 + \dots + a_{n1} \cdot x_n), \quad (1)$$

де f_1 – перша головна компонента;
 λ_1 – власне значення, яке відповідає 1-й головній компоненті;

a_{11} – питома вага 1-ї компоненти в 1-й змінній;

x_n – факторні ознаки, 1, 2, ..., n.

Виділивши найбільш важливі показники, що характеризують реструктуризаційно-модернізаційної, ринково-відтворювальної, компетентісно-функціональної та інновігово-інтелектуальної складових економічного потенціалу підприємства, ґрунтуючись на статистичних даних конкретних підприємств отримуємо інтегральний показник, що дозволяє визначити ступінь економічного потенціалу в умовах структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій (рис. 3), де x_1 – коефіцієнт автономії; x_2 – коефіцієнт маневреності власного капіталу; x_3 – коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу; x_4 – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами; x_5 – коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; x_6 – коефіцієнт довгострокової заборгованості; x_7 – рентабельність активів x_8 – рентабельність власного капіталу x_9 – рентабельність продукції x_{10} – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; x_{11} – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; x_{12} – коефіцієнт оборотності обігових коштів; x_{13} – коефіцієнт оборотності запасів x_{14} – коефіцієнт оборотності власного капіталу x_{15} – коефіцієнт продуктивності праці x_{16} – коефіцієнт трансформації кадрів x_{17} – фондодіддача; x_{18} – рентабельність основних засобів; x_{19} – коефіцієнт зносу основних засобів; x_{20} – ефективність вкладень в технологічні інновації; x_{21} – співвідношення інвестицій в основні засоби та витрат на технологічні інновації.

Так як економічний потенціал машинобудівних підприємств характеризується досить великою кількістю показників, одночасний аналіз яких являє собою вельми складний і трудомісткий процес, тому доцільно сконцентрувати інформацію, висловлюючи велику кількість вихідних ознак через меншу кількість більш емних внутрішніх характеристик [8]. При цьому передбачається, що найбільш емкі характеристики є одночасно найбільш узагальнюючими. Для формування скороченого набору показників проводимо відбір з вихідного набору найбільш інформативних змінних - представників блоків, що грають вирішальну роль в формуванні відповідного інтегрального показника економічного потенціалу машинобудівних підприємств. Для відбору показників по аналізованих блоках використовувався метод головних компонент, що дозволяє перейти від опису безлічі вимірюваних ознак до опису їх меншим числом максимально інформативних змінних, що відображають найбільш суттєві властивості економічної потенціалу машинобудівних показників.

За допомогою множинного регресійного моделювання проведено розрахунок інтегрального показника економічного потенціалу n -го підприємства у t -му періоді, рівняння має вигляд (2):

$$I_{EC}^n(t) = -0,08 + 0,03I_{PM} + 0,25I_{Pb} + 0,19I_{KФ} + 0,54I_{II}, \quad (2)$$

$$t = 1, \dots, 36,$$

де t – число рівнів динамічного ряду.

Інтерпретація впливу складових на інтегрального показника оцінки економічного потенціалу наступна:

Рисунок 3 – Комбіноване використання метода головних компонент та кореляційно-регресійного аналізу для визначення рівня економічного потенціалу підприємства

найбільший вплив на інтегральний показник має узагальнюючий показник інновінгово-інтелектуальної складової, при його збільшенні на 1% інтегральний показник економічного потенціалу збільшиться на 54,0%, збільшення узагальнюючого показника ринково-відтворювальної складової на 1,0% призведе до збільшенню інтегрального показника на 25%, збільшення узагальнюючого показника компетентнісно-функціональної складової на 1,0% сприятиме збільшенню інтегрального показника на 19,0%, збільшення узагальнюючого показника реструктуризаційно-модернізаційної складової на 1,0% дозволить збільшити інтегральний показник на 3%.

На п'ятому етапі оцінюється рівень економічного потенціалу в умовах структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій машинобудівного підприємства на основі якісної інтерпретації отриманих результатів [9], яка дозволяє провести розподіл значення рівнів на відповідні групи:

– Високий рівень економічного потенціалу свідчить про високі показники рентабельності, отриманий прибуток дозволяє розширювати діяльність, стабільний стан, який забезпечує запас стійкості у довгостроковому періоді.

– Середній рівень економічного потенціалу, для якого є характерним достатній обсяг ресурсів, однак не повністю використовуються можливості розвитку, підприємство стабільно отримує прибуток, стабільний стан, але наявного рівня ресурсів недостатньо для збільшення частки підприємства на ринку.

– Рівень економічного потенціалу задовільний, тобто підприємство отримує прибуток, але операційна

діяльність є збитковою, ресурсне забезпечення задовольняє потреби в неповній мірі, нестабільний стан.

– Низький рівень економічного потенціалу підприємства: недостатнє ресурсне забезпечення та низький рівень використання ресурсів, низький рівень фінансової стійкості, високий рівень вірогідності настання кризового стану.

– Дуже низький рівень Підприємство збиткове, неефективно використовуються ресурси підприємства, необґрунтовано високий рівень витрат, кризовий стан.

Шостий етап передбачає розробку інструментів забезпечення використання економічного потенціалу підприємств в контексті стратегії управління економічним потенціалом в процесі структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій підприємства, яка полягає у визначенні основних інструментів управління економічним потенціалом підприємств у межах стратегічного підходу відповідно до отриманих результатів діагностування рівня економічного потенціалу досліджуваних підприємств, які будуть відповідати ієрархічно-цілеспрямованій політиці підвищення економічного потенціалу. У той же час розробка інструментів забезпечення використання економічного потенціалу підприємств супроводжується вибором домінуючих факторів впливу виходячи із стратегічних цілей цілеспрямованих на якісні зміни їх функцій і властивостей на основі управлінських впливів зовнішнього і внутрішнього характеру на всі елементи стратегії управління і їх взаємозв'язку для забезпечення ефективного функціонування і забезпечення економічного потенціалу в довгостроковій перспективі [10–12]. Стратегія управління економіч-

ним потенціалом підприємства являє собою спільне бачення його майбутнього, показників розвитку і стійкості на основі реалізації різних структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій, в основі яких лежить програма дій з організації та забезпечення економічного потенціалу, заснованих на концепції, принципах та процесі стратегічних перетворень, технології їх здійснення, використанні потенціалу і ресурсів підприємства і досягненні поставлених цілей функціонування.

Висновки. У результаті проведеного дослідження очевидно, що економічний потенціал підприємства, як об'єкт його системи забезпечення діяльності за однакових умов можна використовувати з різним ступенем ефективності. Запропоновано теоретико-методичний підхід щодо формування, оцінки та удосконалення економічного потенціалу підприємств в умовах структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій. Передбачена комплексна діагностика по визначеним складовим економічного потенціалу підприємства: реструктуризаційно-модернізаційна, ринково-відтворювальна, компетентісно-функціональна та інноваційно-інтелектуальна, кожен з яких аналізу-

ється в трьох аспектах, а саме, ресурси, можливості і компетенції. На базі оцінок окремих складових економічного потенціалу підприємства формується його інтегральний показник з використанням методу головних компонент та кореляційно-регресійного аналізу. Застосування викладених методичних розробок на практиці дозволяє: сформувати розуміння поточного стану і тенденцій у розвитку підприємства; виділити проблеми, що стоять перед підприємством; сформувати управлінські рішення для забезпечення належного рівня економічного потенціалу підприємства; порівнювати підприємства між собою. Аналіз економічного потенціалу підприємства дозволяє отримати як комплексну оцінку, так і приватні оцінки складових економічного потенціалу підприємства. На підставі такого глибокого дослідження дослідники можуть виявити проблеми підприємства та запропонувати напрями їх вирішення. Далі необхідно приймати управлінські рішення щодо підвищення економічного потенціалу шляхом розробки стратегії управління економічним потенціалом в процесі структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій підприємства.

Література:

1. Ареф'єв С.О. Адаптивний моніторинг стратегій формування антикризового потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. 2019. Випуск 1. С. 39–48.
2. Гончар О.І. Оптимізація економічного оцінювання потенціалу підприємства. *Торгівля. Комерція. Підприємництво : збірник наукових праць*. 2015. № 19. С. 49–53.
3. Ковальчук А.М. Управлінські аспекти оцінювання економічної безпеки підприємства в умовах трансформаційної економіки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. № 4. С. 211–218. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/72.211>.
4. Смелянов О.Ю. Сутність, чинники формування та послідовність оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 26 (1). С. 144–149.
5. Ареф'єва О.В. Інноваційні імперативи формування економічної безпеки машинобудівних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2014. Випуск 50. С. 132–142.
6. Маслак О.І., Безручко О.О. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 1. С. 121–127.
7. Кобець С.П., Ващенко О.М. Методичний підхід до оцінки економічного потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8968>.
8. Козик В.В., Смелянов О.Ю., Лесик Л.І. Система показників оцінювання поточного рівня ендогенного економічного потенціалу підприємств. *Економічний простір*. 2014. № 86. С. 173–184.
9. Шабатура Т.С. Методологічні засади оцінки економічного потенціалу підприємства. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. № 2. С. 54–59.
10. Kwilinski, A. Mechanism for assessing the competitiveness of an industrial enterprise in the information economy. *Research Papers in Economics and Finance*, 2018. 3 (1), S. 7–16. DOI: <https://doi.org/10.18559/ref.2018.1.1>.
11. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Інноваційний потенціал підприємства в системі антикризового управління. *Облік і фінанси*. 2020. № 1 (87). С. 178–184.
12. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств на засадах контролінгу : монографія. Харків : НТМТ, 2012. 247 с.

References:

1. Arefyev, S.O. "Adaptive monitoring of strategies for the formation of anti-crisis potential", *Visnyk Kyivsk'koho natsional'noho universytetu tekhnolohiy ta dizaynu. Seriya Ekonomichni nauky*, 2019. Vypusk 1, pp. 39–48.
2. Honchar, O.I. "Optimization of economic evaluation of enterprise potential", *Torhivlya. Komertsiya. Pidpryyemnytstvo: zbirnyk naukovykh prats'*, 2015, № 19, pp. 49–53.
3. Kovalchuk, A.M. "Management aspects of estimating the economic security of the enterprise in the conditions of the transformation economy", *Economic Bulletin of the National Mining University scientific journal*, 2020, 72.72 pp. 211–218. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/72.211>.
4. Yemel'yanov, O. Yu. "The essence, factors of formation and sequence of assessing the potential of economic development of enterprises", *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*, 2018, 26 (1) pp. 144–149.
5. Arefyeva O.V. "Innovative imperatives of formation of economic safety of machine-building enterprises", *Problemy systemnoho pidkhotu v ekonomitsi. Zbirnyk naukovykh prats'*, 2014, Vypusk 50, pp. 132–142.
6. Maslak O.I. and Bezruchko O.O. "Features of estimation of economic potential of the enterprise in the conditions of cyclic fluctuations", *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, 2013, Vyp. 1, pp. 121–127.
7. Kobets', S.P. and Vashchenko, O.M. "Methodical approach to assessing the economic potential of the enterprise", *Efektivna ekonomika*. 2021. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8968>.

8. Kozyk V.V., Yemel'yanov O.Yu. and Lesyk L.I. "System of indicators for assessing the current level of endogenous economic potential of enterprises", *Ekonomichnyy prostir*, 2014, № 86, pp. 173–184.
9. Shabatura, T.S. "Methodological principles of assessing the economic potential of the enterprise", *Visnyk Chernihivs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, 2014, 2, pp. 54–59.
10. Kwilinski, A. "Mechanism for assessing the competitiveness of an industrial enterprise in the information economy", *Research Papers in Economics and Finance*, 2018, 3(1), pp. 7–16. DOI: <https://doi.org/10.18559/ref.2018.1.1>.
11. Pilets'ka, S.T. and Tkachenko, Ye.V. "Innovative potential of the enterprise in the system of crisis management", *Oblik i finansy*, 2020, 1(87), pp. 178–184.
12. Prokhorova V.V. and Chobitok V.I. "Management of the potential of competitiveness of enterprises on the basis of controlling: monograph". Kharkiv: NTMT, (2012) 247 p.